

**STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)**

EU-DOMSTOLEN OCH PRIVATA AKTÖRER

Analys av EU-Domstolens dömmande i begäran
om förhandsavgörande

Gustaf Åhman

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Olof Larsson

Abstract

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2020
Handledare:	Olof Larsson EU-domstolen, begäran om förhandsavgörande, europeisk integration, neofunktionalism, intergovernmentalism, privata aktörer, offentliga aktörer, medlemsstater, Europeiska
Nyckelord:	Kommissionen
Antal ord:	8423

The purpose of this thesis is to analyse whether the Court of Justice of the European Union (CJEU) tends to rule in favour of a certain type of private actor in cases against public actors brought to the Court via the preliminary ruling mechanism. The role played by the CJEU in European integration is debated by scholars defending two different integration theories. On the one hand, neofunktionalism argues that the CJEU pushes European integration in a direction not necessarily supported by Member States. This theory has given rise to the concept that transnational exchanges play a key role in the development of European integration. On the other hand, intergovernmentalism defends the idea that the European integration pushed by the CJEU corresponds to the will of the Member States. The method used for this study is a multivariate regression analysis, which includes cases brought to the CJEU via the preliminary ruling mechanism from the years 1997-2008. They were individually assessed to classify them according to what type of parties were involved. The analysis measured the extent to which the CJEU tended to rule in favour of, or against, plaintiffs that were private actors in cases against public actors. After this analysis we came to the conclusion that there were no signs of the CJEU ruling more often in favour of one type of private actor than others. However, we could conclude that companies appeared more often before the CJEU than other private actors, which in turn could indicate that company interests play a more significant role in European integration than the interests of other private actors. Finally, the analysis also revealed the weight that the European Commission holds by supporting, or not, the position of a private actor in preliminary ruling procedure.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.2 Bakgrund till EU-domstolen	2
1.3 Bakgrund till begäran om förhandsavgörande	3
2 Teori och tidigare forskning	5
2.1 Integrationsteorier	5
2.1.1 Neofunktionalismen	6
2.1.2 Intergovernmentalismen	7
2.2 Rättslig integration	8
2.3 EU-Domstolens roll i integrationen	9
3 Forskningsproblem och forskningslucka	11
3.1 Forskningsfråga och hypoteser	11
4 Material och metod	12
4.1 Metod	12
4.2 Material	12
4.2.1 Relevanta mål i databasen	13
4.2.2 Kodning av nya variabler	14
4.2.3 Oberoende och beroende variabler för analys	15
4.2.4 Kontrollvariabler för analys	15
5 Resultat	18
5.1 Frekvensdiagram	20
5.1.1 Privata aktörer	20
5.1.2 Medlemsstater	21
5.1.3 Policyområden	22
5.2 Regressionsanalys med domstolens åsikt (vinst) som beroende variabel	23
6 Slutsatser	26
7 Förslag på vidare forskning	28
Referenslista	30
Bilagor	33
Bilaga 1	33

1 Inledning

Frågan om huruvida den europeiska integrationen sker med eller mot EU:s medlemsstaternas vilja är föremål för debatt. Det finns, å ena sidan, de som anser att den europeiska integrationen förs framåt av EU:s institutioner mot (vissa) medlemsstaters vilja och, å andra sidan, de som menar att fortskridningen av den europeiska integrationen i grund och botten är ett uttryck för medlemsstaternas vilja (Garrett m.fl., 1998). När det talas om den europeiska integrationen och teorierna ämnade att förklara detta, ligger fokuset väldigt ofta på medlemsstaternas relation till EU-institutionerna, främst Europeiska kommissionen men även EU-domstolen (hädanefter EUD) (Hooghe & Marks, 2019). Det som tagit en mindre del av denna debatt är hur EUD förhåller sig till privata aktörer (främst företag) gentemot andra privata aktörer och medlemsstaterna. Den delen av debatten som finns kring detta grundar sig i två olika teorier, en neofunktionalistisk teori som hävdar att EUD har drivit på den europeiska integrationen mot medlemsstaternas vilja och en intergovernmentalistisk teori som hävdar att den integration som EUD driver på har medlemsstaternas samtycke. Området är emellertid relativt utforskat sedan innan och är därför något som behöver undersökas vidare.

Ett område där det däremot finns förhållandevis mycket forskning kring är hur EUD förhåller sig till intresseorganisationer (hädanefter NGO) i tvister mot offentliga myndigheter. Därmed kommer NGO att inkluderas i detta arbete i syftet att jämföra med företag. En tredje typ av privat aktör, privatpersoner, kommer också att inkluderas för att jämföra med de andra privata aktörerna. Skulle vi kunna hitta tecken på att EUD oftare dömer till en viss privat aktörs fördel i mål mot en offentlig myndighet, eller tvärtom? Vilka implikationer medför detta? Och skiljer det sig mellan de olika typerna av privata aktörer i denna jämförelse?

Syftet med denna uppsats är att undersöka tendenser i EUD:s dömande i mål sprungna ur begäran om förhandsavgörande, där den ena parten är en offentlig myndighet och den andra en privat aktör. Med privata aktörer menas här företag, privatpersoner eller NGO. Mål gällande förhandsavgörande uppkommer när en nationell domstol i någon utav EU:s medlemsstater begär tolkning av gällande EU-lagstiftning (Carrubba & Murrah, 2005). Denna begäran är det

som kallas begäran om förhandsavgörande. Att tolka EU-lagstiftning i begäran om förhandsavgörande är ett utav EUD:s huvudsakliga uppgifter (Court of Justice of the European Union, 2020). Enligt EUD har det under de senaste fem åren inkommit ungefär 500 mål sprungna ur begäran om förhandsavgörande per år, men det kan fluktuera en hel del mellan åren (Court of Justice of the European Union, 2020). I denna uppsats kommer emellertid inte alla dessa mål vara relevanta för undersökningen, då de antingen avser tvister mellan två offentliga aktörer eller två privata aktörer. De mål som därmed blir relevanta är de mellan en privat aktör och en offentlig aktör och dessa är ungefär 100 per år mellan åren 1997 och 2008 (Naurin m.fl., 2015). I och med att uppsatsen kommer att lägga stor vikt vid EUD och begäran om förhandsavgörande är det viktigt att förstå EUD som institution och begäran om förhandsavgörande som rättsligt förfarande. Därmed kommer de båda att presenteras kort nedan för att göra läsaren så väl insatt som möjligt i ämnet.

1.2 Bakgrund till EU-domstolen

EUD grundades genom Parisfördraget 1951 som upprättade Europeiska kol- och stålgemenskapen (hädanefter EKSG), vilket trädde i kraft 1952, som dess judiciella institution med uppgift att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördragen och sekundärlagstiftning. 1958 förändrades formen av EUD genom Romfördraget 1958 och senare, bl.a. 1999 genom Amsterdamfördraget. EUD har sitt säte i Luxemburg och består egentligen av två domstolar, själva domstolen och tribunalen. Endast domstolen är behörig i mål om begäran om förhandsavgörande och tribunalen kommer därmed inte att beröras vidare.

Domstolen är sammansatt av 27 domare, en från varje medlemsstat, med en förnybar mandatperiod på sex år. Domarna utses av medlemsstaternas regeringar i samförstånd, efter nominering av respektive medlemsstat och genomgång av en granskning av en kommitté bestående av sju personer, utsedda bland före detta EUD-ledamöter, ledamöter av nationella högsta domstolar och jurister med allmänt erkända kvalifikationer, i enlighet med artikel 255 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (hädanefter FEUF). Varje nominerad domare från respektive medlemsstat förväntas vara fullständigt oberoende och ha etablerad kompetens inom EU-rätt. Förutom de 27 domarna finns det också 11 generaladvokater, som har som

uppgift att bistå domarna genom att helt opartiskt avge ett juridiskt yttrande (benämnt förslag till avgörande) innan domarna fattar sina beslut. Av de 27 domarna utses en som ordförande av domstolen av de andra 26, med en förnybar mandatperiod på tre år (Bache m.fl., 2015).

1.3 Bakgrund till begäran om förhandsavgörande

Begäran om förhandsavgörande är ett rättsligt förfarande i vilken nationella domstolar ber EUD om tolkning eller ifrågasätter giltigheten av EU-lagstiftning (Carrubba & Murrah, 2005). När unionsrätten tillämpas inom EU är de nationella domstolarna i varje medlemsstat som fungerar som allmänna domstolar. För att garantera att EU:s lagstiftning tolkas och tillämpas enhetligt i hela EU och undvika olika tolkningar av olika domstolar, får, och i vissa fall måste, de nationella domstolarna begära av EUD en förtydligande tolkning av unionsrätten, eller ett avgörande om giltigheten av unionens rättsakter (CURIA, 2021).

Enligt artikel 267 i FEUF får den nationella domstolen vid vilken en sådan fråga uppkommer begära att EUD meddelar ett förhandsavgörande, om den anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att döma i saken. Om frågan uppkommer i målets högsta instans ska en sådan förhandsavgörande begäras. Tolkningen som EUD gör binder den nationella domstolen som har framställt begäran om förhandsavgörande, samt andra nationella domstolar som behöver ta ställning till identiska frågor (CURIA, 2021)

I mål om förhandsavgöranden agerar EUD endast efter en begäran från en nationell domstol. Det är den nationella domstolen som bedömer om den behöver en förhandsavgörande samt vilka frågor som är aktuella, oavsett ställningen som parterna i målet kan ha (Europeiska unionens officiella tidning, 2019). Men parterna i det nationella målet, samt alla medlemsstaterna och unionens institutioner, får delta i målet vid EUD och uttrycka sina synpunkter (CURIA, 2021).

År 2019 tog domstolen emot rekordmånga begäran om förhandsavgörande, 641st, samtidigt som 601 mål avseende sådana begäran avslutades. Enligt EUD:s nuvarande ordförande Koen Lenaerts är det höga antalet begäran om förhandsavgörande ett tecken på de nationella domstolarnas växande tillit till EUD (Court of Justice of the European Union, 2020).

2 Teori och tidigare forskning

Det som har tagit mindre plats i forskningen kring EUD och privata aktörer är frågan om det skiljer sig i hur EUD förhåller sig gentemot privata aktörer beroende på vilken typ privat aktör som är part i målet. För att presentera den del av forskningen som finns kommer först de två huvudsakliga integrationsteorierna, neofunktionalismen och intergovernmentalismen, gällande EUD och dess vikt i den europeiska integrationen att presenteras nedan.

Vidare kommer den rättsliga integrationen och EUD:s roll i integrationen att redogöras för. Båda delarna och forskningen i dessa bygger på just debatten mellan neofunktionalismen och intergovernmentalismen. Presentationen av integrationsteorierna och deras applicering på den rättsliga integrationen och EUD syftar till att leda upp till en kontext där uppsatsen kan analysera den delen av forskningen som har tagit mindre plats, alltså om EUD förhåller sig på olika sätt gentemot olika privata aktörer. Detta kan vara en viktig faktor och tillskott i den övergripande debatten kring den europeiska integrationen och relationen mellan EU:s institutioner, medlemsstaterna och privata aktörer.

2.1 Integrationsteorier

Det finns ett antal olika teorier om europeisk integration, där det som främst diskuteras är vilka som driver integrationen. Är det EU:s institutioner, medborgare, medlemsstater eller företag? När det kommer till EUD och dess roll i den europeiska integrationen finns det två huvudsakliga teorier som är dominerande, neofunktionalismen och intergovernmentalismen. Det finns också andra teorier om europeisk integration som, exempelvis, postfunktionalismen. Postfunktionalismen grundar sig i identitetens roll i integrationen och hur denna är minst lika viktig, om inte viktigare, än exempelvis ekonomiska frågor (Hooghe & Marks, 2009). De integrationsteorier som är viktiga i diskussionen kring EUD är emellertid neofunktionalismen och intergovernmentalismen. Båda dessa teorier utvecklades ur teorier om internationella relationer. Den främsta teorin när det kom till internationella relationer under EKSG:s skapande på 1950-talet var realismen. I och med EKSG:s skapande utvecklades neofunktionalismen och intergovernmentalismen som alternativa förklaringar till det "nya" Europa och agerade som en

form av svar på realismens förklaringar (Bache m.fl., 2015; Hooghe & Marks, 2019; Schimmelfennig & Winzen, 2019). Nedan kommer de båda övergripande teorierna för europeisk integration att redogöras för, i syfte att ge en grund till teorierna gällande EUD:s roll i integrationen senare i detta avsnitt.

2.1.1 Neofunktionalismen

Neofunktionalismen framkom på sent 1950-tal med Ernst Haas som förgrundsfigur. Teorin ämnade att förklara varför stater frivilligt väljer att gå samman och samarbeta med grannländer, till den grad att staterna själva förlorar suveränitet i utbyte mot möjligheter och medel för konfliktlösning staterna emellan. Beslut som tas i nationella regeringar har enligt neofunktionalismen influerats och påverkats av intressegrupper och byråkratiska aktörer. Intressegrupper med samma ändamål i olika länder kan kombinera sitt gemensamma ändamål för att på så vis förenat influera respektive lands regering i gällande fråga. Detta kan enligt neofunktionalismen bevisas genom att studera multinationella företags handlande som påvisar att de är viktiga aktörer inom internationella relationer, då de dels handlar över medlemsstaternas gränser och är verksamma i flera olika länder, dels bedriver lobbyverksamhet på EU-nivå för sina intressen. Neofunktionalismen anser emellertid att Europeiska Kommissionen är den viktigaste icke-statliga (icke-offentliga) aktören i och med dess förmåga att påverka både inhemska och internationella påtryckningar på nationella regeringar (Haas, 2004).

Ett centralt begrepp inom neofunktionalismen är den så kallade *spillover* effekten. Med denna effekt menar neofunktionalismen att när medlemsstater väl har börjat ta några steg mot integration sker det en form av snöbollseffekt där medlemsstaterna tappar kontrollen över integrationsprocessen. Det finns två olika typer av *spillover* som identifierades inom den tidiga neofunktionalismen, funktionell och politisk *spillover*. Funktionell *spillover* innebär att i industriella ekonomier kan man inte särskilja en sektor från en annan, på grund av att deras olika delar är sammanlänkade, främst ekonomiskt. Ingen sektor är således isolerad och på grund av detta leder integration i en sektor till integration i andra närliggande sektorer, vilket är det som kallas funktionell *spillover*. Den andra typen av *spillover*, politisk *spillover*, går ut på att

när intressegrupper i en ekonomisk sektor inser fördelarna av att deras sektor har blivit integrerad, kommer de att försöka influera på överstatlig nivå i högre grad än nationell. Dessa intressegrupper inser också att för att integrationen av deras sektor ska vara så effektiv och lönsam som möjligt krävs också integration av andra närliggande sektorer. Detta leder, i sin tur, till att dessa intressegrupper kommer att försöka driva på för att integrera närliggande sektorer utöver sina egna. På senare tid tillkom en tredje typ av *spillover* som gick ut på att den Europeiska Kommissionen i detta fall, aktivt uppmanade och försökte styra mot ökad *spillover*. Detta gjordes bland annat genom att sammanlänka intressegrupper med andra typer av aktörer med liknande åsikter och ändamål, som motsatte sig de nationella regeringarna (Haas, 2004).

2.1.2 Intergovernmentalismen

I motsättning till den ovan presenterade integrationsteorin uppstod intergovernmentalismen. Denna teori framfördes först av Stanley Hoffmann, som menar att nationella regeringar är unikt mäktiga när det kommer till integration. Regeringarna kan kontrollera integrationens framfart och dess egenskaper i syfte att skydda och främja nationella intressen. När nationella intressen emellertid förenas över nationsgränser kan regeringar komma överens om integration av tekniskt funktionella sektorer. Denna integration skulle däremot inte sprida sig till en "högre politisk nivå" i form av, exempelvis, försvars- och säkerhetspolitik. Hoffman avfärdade neofunktionalismens syn på att intressegrupper och andra aktörer påverkade nationella regeringar till den grad att regeringarna sedan drev aktörernas agenda (Hoffmann, 1964, 1966).

Under tidigt 1990-tal utvecklades den liberala intergovernmentalismen (den nya intergovernmentalismen) av Andrew Moravcsik. Teorin bygger på Hoffmans intergovernmentalism men tillade något mer kritik av neofunktionalismens teoretiska delar. Han menade, bland annat, att teorier om europeisk integration måste bygga på mer generella teorier om nationella svar på ömsesidigt internationellt samarbete. Huvudargumentet för Moravcsiks liberala intergovernmentalism är att europeisk integration var en serie av rationella anpassningar, gjorda av nationella ledare, till begränsningar och möjligheter som härstammade från utvecklingen av en ömsesidigt beroende världsekonomi; staternas relativa maktförhållanden i det internationella systemet, samt potentialen för internationella

institutioner att stärka trovärdigheten hos mellanstatliga åtaganden. Moravcsik menar att de fem mest framträdande förhandlingarna i den europeiska gemenskapens historia (Romfördraget, EU:s gemensamma jordbrukspolitik, Europeiska monetära systemet, Europeiska enhetsakten och Maastrichtfördraget) stödjer detta huvudargument för den liberala intergovernmentalismen (Moravcsik, 1998).

2.2 Rättslig integration

Vi har i delavsnitten ovan talat om europeisk integration och om Europeiska kommissionen som en viktig aktör. När man talar om europeisk integration finns det olika typer av integration som åsyftas, t.ex. ekonomisk och politisk. EU har sedan dess bildande bl.a. uppnått en gemensam marknad, en stor geografisk expansion och en gemensam valuta. Det har visat sig att EUD har varit en drivande kraft i denna utveckling (Carrubba & Murrah, 2005). Typen av integration denna uppsats härnäst kommer att hänvisa till och som är central i EUD:s verksamhet, är rättslig integration. Rättslig integration definieras av Burley & Mattli (1993) som det gradvisa införandet av EU-lagstiftning in i medlemsstaternas nationella lagstiftning. Rättslig integration genom införandet av EU-lagstiftning som i detta fall åsyftas, är emellertid inte den lagstiftningsprocess där Europaparlamentet, Rådet och Kommissionen tillsammans tar fram, förhandlar och antar nya direktiv och förordningar. Det som författarna avser är den utveckling av EU-lagstiftning som uppkommer från EUD:s tolkning av EU-rätt i nationella rättstvister mellan företag (eller andra aktörer) och medlemsstater, genom förhandsavgörande-processen.

Processen och begäran om förhandsavgörande som beskrevs i inledningen är en mycket viktig del av denna rättsliga integration, som sedan leder till politisk och ekonomisk integration (Carrubba & Murrah, 2005). EUD är en stor och viktig aktör i den europeiska integrationen i och med att begäran om förhandsavgörande har stor betydelse för den rättsliga integrationen samt att det utgör en stor del av EUD:s verksamhet. Carrubba & Murrah (2005) anser också att begäran om förhandsavgörande är ett sätt för nationella domstolar att genomdriva EU-lagstiftning framför nationell lagstiftning.

Förutom EUD spelar även den Europeiska Kommissionen en nyckelroll i litteraturen om den rättsliga integrationen. I (Stone-Sweet & Brunell, 2012) artikel *The European Court of Justice, State Noncompliance, and the Politics of Override* argumenterar författarna för att den Europeiska kommissionens har en direkt avgörande roll när det kommer till den rättsliga integrationen. Sweet & Brunell menar att Kommissionens åsikt i enskilda mål har en verklig och betydande effekt på till vems fördel EUD dömer. I mål där Kommissionen och berörd medlemsstat har olika ställningar tenderar EUD att döma till fördel för den sidan som Kommissionen stödjer, oavsett om sidan i målet är kärke eller svarande. I de mål där Kommissionen inte inkommer med en åsikt men där en medlemsstat har en åsikt i frågan, tenderar dock inte EUD att döma till fördel för sidan som stöds av en medlemsstat. EUD tenderar därmed oftare att hålla med och döma till fördel för den sida som stöds av Kommissionen, men inte för den sida som stöds av en medlemsstat, även om Kommissionen inte har inkommit men en åsikt i målet.

2.3 EU-Domstolens roll i integrationen

Det finns två olika teorier om EUD:s del i den europeiska integrationen. Enligt den första teorin har EUD drivit på sin europeiska integration mot vissa medlemsstaters vilja (Stone-Sweet, 2004). Teorin har sin grund i neofunktionalismen och dess argument att överstatliga institutioner driver integrationen åt ett annat håll än vad medlemsstaterna vill med sin form av europeisk integration. Enligt denna teori tog EUD under 1960- och 1970-talet successivt mer makt genom att fastställa kraftfulla rättsliga doktriner och skapa sig stöd bland nationella domstolar. Medlemsstaternas respektive regeringar uppmärksammade inte tillräckligt EUD:s ökande makt under denna tid. Detta ledde sedan till att, på 1980-talet, när regeringarna väl hade insett att EUD hade kommit att bli en mäktig aktör, var det väldigt svårt för medlemsstaterna att hålla tillbaka EUD (Garrett m.fl., 1998). Enligt Burley & Mattli (1993) har EUD makten att driva sin egen "agenda" för europeisk integration bland annat med hjälp av att EU-lagstiftningen är utformad till förmån för vidare europeisk integration. Det rättsliga området som EUD till en början var tänkt att verka i har utvecklats till att inkludera andra områden som inte omfattades av den ursprungliga verksamheten. När EUD väl har blivit verksam inom ett område är det svårt att stoppa EUD från att även inkludera andra rättsliga områden, vilket är den *spillover* effekt som ses som central inom neofunktionalismen. Det enda sättet för

medlemsstaterna att stoppa denna *spillover* effekt är att exkludera vissa rättsliga områden helt och hållet, vilket i sin tur leder till att den europeiska integration inom den sektorn eller det området stoppas helt och hållet (Burley & Mattli, 1993).

Vidare skriver (Stone-Sweet, 2004) om vikten av transnationellt utbyte. Med detta menas att privata aktörer handlar mellan olika medlemsstater och därmed också över medlemsstaternas gränser. De privata aktörer som bedriver detta transnationella utbyte, främst företag, förespråkar generellt sett ökad frihandel. Detta till skillnad från medlemsstaterna som i regel är mer konservativa i sin inställning till frihandel, för att bevara och försvara sina nationella intressen. I och med denna motsättning utmanar de privata aktörerna medlemsstaterna och, i sin tur, den nationella lagstiftningen i EUD, i syfte att komma runt den nationella lagstiftningen till förmån för frihandeln. Om EUD tenderar att döma till de privata aktörernas (främst företagens) fördel när de utmanar nationell lagstiftning, innebär detta därmed att EUD, pådrivet av företag, dömer till frihandels fördel i motsättning till medlemsstaternas nationella lagstiftning, som följaktligen gradvis avregleras mot medlemsstaternas vilja (Stone-Sweet, 2004; Stone-Sweet & Brunell, 1998).

Enligt Geoffrey Garrett m.fl. har EUD inte alls drivit på europeisk integration mot medlemsstaternas vilja, utan att de nationella regeringarna har stöttat EUD. Denna teori är sprungen ur den andra integrationsteorin beskriven i detta arbete, intergovernmentalismen. Medlemsstaterna har enligt denna teori överlåtit viss makt åt EUD för att öka effektiviteten i de ofullständiga avtalen, som i detta fall är EU-fördragen. Domarna i EUD inser att deras makt är tilldelad med medlemsstaternas samtycke och är därmed mindre benägna att ta beslut som står i strid med medlemsstaterna (Garrett m.fl., 1998). Att medlemsstaternas regeringar accepterar beslut tagna av EUD, som kan gå emot enskilda medlemsstaters intressen, förklaras av denna teori som att vara nationella regeringarnas föredragna strategi. De nationella regeringarna accepterar eventuella nationella kostnader på kort sikt som ett beslut från EUD kan medföra, för att på längre sikt gynnas av en mer liberaliserad europeisk handel (Garrett, 1995).

3 Forskningsproblem och forskningslucka

Som beskrivet ovan grundar sig teorierna kring europeisk integration för det mesta i relationer mellan medlemsstater och EU:s institutioner, i detta fall EUD. Vi har också kommit fram till att EUD, bland annat genom mekanismen av begäran om förhandsavgörande, är en maktfaktor när det kommer till den europeiska integrationen. Detta på grund av att begäran om förhandsavgörande utgör en viktig del av den rättsliga integrationen som leder till vidare ekonomisk och politisk integration. EUD har därmed en påverkan, inte bara på rättslig integration men även på ekonomisk och politisk integration. Det som saknas i forskningen är emellertid hur EUD förhåller sig i mål sprungna ur begäran om förhandsavgörande, beroende på vilken typ av privat aktör som är part i målet.

3.1 Forskningsfråga och hypoteser

Frågan som därmed uppkommer är huruvida EUD dömer i högre grad till fördel för en viss typ av privat aktör, främst företag, i mål mot medlemsstater. Om EUD dömer i högre grad till fördel för företag än andra privata aktörer skulle detta kunna stärka Stone-Sweets teori om att EUD driver på för transnationellt utbyte i likhet med företag. Skulle det i stället vara så att det inte skiljer sig mellan de olika privata aktörerna i hur EUD dömer, skulle det kunna stödja den intergovernmentalistiska teorin om att integrationen sker med medlemsstaternas samtycke då företag inte gynnas mer än andra aktörer. Med vår forskningsfråga i åtanke kan vi formulera två hypoteser i syfte att besvara vår mer övergripande fråga:

H^0 : EUD dömer inte i högre grad till företags fördel än andra privata aktörer i mål sprungna ur begäran om förhandsavgörande.

H^1 : EUD dömer i högre grad till företags fördel än andra privata aktörer i mål sprungna ur begäran om förhandsavgörande.

Om EUD tenderar att döma i högre grad till företags fördel än andra privata aktörer skulle detta kunna vara ett tecken på att företag framgångsrikt pushar transnationellt utbyte genom att utmana nationell lag i EUD. Detta ger i sin tur stöd åt Stone-Sweet (2004) och hans idé om att det inte bara är företag som pushar för transnationellt utbyte men även EUD.

4 Material och metod

4.1 Metod

Med hänsyn till detta arbetes frågeställning och data på 1100 mål, är en kvantitativ metod att föredra. Den kvantitativa metoden bäst lämpad för analysen i detta arbete är en så kallad regressionsanalys, eftersom det förekommer flera olika typer av variabler. Det finns två olika typer av regressionsanalyser, bivariat (som innebär en analys med bara en oberoende variabel) och multipel (som innebär en analys med fler än en oberoende variabel). I och med att detta arbete har fler än två variabler att ta hänsyn till så är multipel regressionsanalys den optimala metoden, just på grund av möjligheten att testa ett flertal olika oberoende variabler på en beroende variabel (Esaiasson m.fl., 2017).

En multipel regressionsanalys medför också möjligheten att lägga till ytterligare variabler för att granska om resultaten skiljer sig beroende på vilka andra variabler som läggs till. Dessa variabler är så kallade kontrollvariabler och vilka dessa är i detta arbete kommer att redogöras för nedan under avsnittet 4.2.4 Variabler för analys (Esaiasson m.fl., 2017).

4.2 Material

Detta arbete kommer att grunda sig i en databas framtagen av Daniel Naurin, Per Cramér, Olof Larsson, Sara Lyons, Andreas Moberg och Allison Östlund vid Centre for European Research (CERGU) på Göteborgs Universitet 2015. Databasen består av data kring interaktioner mellan EUD och medlemsstaters regeringar i frågor rörande begäran av förhandsavgörande. Data som finns tillgänglig sträcker sig från åren 1997 till 2008. Anledningarna till att just denna databas är relevant är två.

Den första anledningen grundar sig i att debatten kring EUD:s roll i den rättsliga och sedermera mer allmänna europeiska integrationen uppkom och blev väsentlig under mitten av 1990-talet.

Därmed är det relevant och intressant att använda en databas som har sin början kring denna tidsperiod.

Den andra anledningen till att just denna databas står till grund för detta arbete är att den är relativt ovanlig, då det saknas ett utbud av databaser med grund i begäran om förhandsavgöranden och olika aktörers interaktion med varandra. Den enda databasen som innehar information om vad parterna har framfört och vilka som anses ha vunnit förutom den av Naurin m.fl. (2015), är (Carrubba m.fl., 2008). Data som finns tillgänglig och analyseras av (Carrubba m.fl., 2008) sträcker sig från åren 1987 till 1997, databasen av Naurin m.fl. (2015) är därmed en logisk följd av den tidigare analyserade data. Att data som används i detta arbete inte sträcker sig till senare år beror dels på denna avsaknad av data dels på den givna tidsramen för detta arbete. Databasen är inte komplett för att besvara forskningsfrågan i detta arbete och kräver kompletterande tidskrävande kodning som vi återkommer till senare i detta avsnitt.

4.2.1 Relevanta mål i databasen

Vidare är det inte hela databasen som är av relevans för detta arbete. Målen i databasen som är av intresse är, som tidigare nämnt, de mål där ena parten är någon form av offentlig aktör och den andra parten är någon form av privat aktör. Det första som därmed är av relevans är att sortera bort de mål där båda parter är offentliga aktörer eller där båda parter är privata aktörer, hur detta har gjorts kommer att förklaras nedan. När detta är gjort kvarstår cirka 1100 mål, som sträcker sig från 1997 till 2008, som ska ligga till grund för analysen i detta arbete.

För att filtrera bort irrelevanta mål för analyserna finns det två variabler av central betydelse i kodboken tillhörande den valda databasen (Naurin m.fl., 2015). Båda är gällande parterna i målet, alltså käreande (*plaintiff*) och svarande (*defendant*). Dessa variabler är båda kodade som antingen 0 eller 1, där 0 är privat käreande/svarande och 1 är offentlig käreande/svarande. För detta arbete blir det därmed relevant med mål där antingen käreande eller svarande variabeln är kodad 0 och motparten med 1. Med dessa två variabler kan vi sedan sortera ut de mål som inte uppfyller våra krav på att ena parten måste vara kodad som 0 och den andra som 1.

4.2.2 Kodning av nya variabler

Med dessa framtagna 1100 målen relevanta för undersökningen krävs ytterligare kodning. Det som ska kodas i detta steg är vilken typ av privat aktör som är part i målet. Denna uppsatsen har identifierat tre olika typer av privata aktörer, företag, privatpersoner och NGO:s. Anledningen till att just dessa tre grupper har valts är att dessa täcker i princip alla privata aktörer och är relativt enkla att avgränsa från varandra, mer om detta i nästa stycke. För att koda vilken typ av privat aktör som är part i varje mål tas en Excel-fil fram med samtliga 1100 mål. Excel-filen inkluderar årtal och målnummer för målen, samt en tillhörande länk till respektive måls dom på EUR-Lex, som är EU-rättens databas som drivs av EU:s publikationsbyrå (EUR-Lex, 2020). Kodningen i sig går sedan ut på att skapa tre spalter i Excel-filen, en för varje typ av privat aktör, för att sedan gå igenom mål för mål och identifiera vilken typ av privat aktör som är part i det specifika målet. Detta görs genom EUR-Lex länken som leder till domen och man kodar sedan detta binärt. Att koda binärt innebär att det sätts en nolla i de spalter som inte är aktuella i målet och en etta i de mål som är aktuella. Exempel på hur denna kodning ser ut kan återfinnas i Bilaga 1.

Avgränsningen mellan de olika typerna av privata aktörer har gjorts så grundläggande som möjligt. Att skilja mellan privatpersoner och företag samt NGO:s är relativt enkelt. Där det enda möjliga problemet uppkom var att skilja mellan en privatpersons namn och ett företags eller NGO:s namn, då dessa ibland kan ha personnamn. Detta kan emellertid lösas relativt enkelt genom att försöka identifiera bolagsförteckningar i namnet som exempelvis de tyska GmbH och AG.

Avgränsningen mellan NGO och företag har främst grundat sig i om aktören är vinstdrivande eller inte. Det finns gränsfall bland aktörerna där en tolkning har gjorts för att ta reda på vilket aktörens primära syfte är. Exempel på dessa organisationer som kodades som NGO och som inte är strikt intresse-drivande organisationer är politiska partier och universitet. Tolkningen som har gjorts är att organisationer som dessa ibland kan ha ett vinstdrivande intresse men det är inte deras primära syfte, vilket följaktligen har lett till att de har kodats som NGO.

4.2.3 Oberoende och beroende variabler för analys

Kodningen av de nya variablerna blir de oberoende variablerna i analysen. Vi får därmed tre oberoende variabler, företag (company), privatperson (individual) och intresseorganisation (NGO). Det finns skillnader mellan dessa tre olika typer av privata aktörer som innebär att de kodas olika. Denna kodning utgått ifrån definitionen att en vinstdrivande organisation av någon form är ett företag och ska därmed kodas som detta. Ej vinstdrivande organisationer har därmed kodats som NGO. Om kändanden i målet är en privatperson eller flera privatpersoner har de kodats som "privatperson". Att det är flera privatpersoner som är kändanden i ett mål innebär inte att de ska ses som ett företag eller en NGO, utan har inom detta arbetes ramar inkluderats i variabeln privatperson.

Vår beroende variabel i analysen är hur EUD beslutade i målet, här förkortat *plaintsucmean* och hädanefter domstolens åsikt (vinst), som står för till vilken grad EUD höll med kändanden. Kändanden i vår databas är de privata aktörerna och svarande är de offentliga aktörerna. Det denna variabel mäter är således till vilken grad EUD håller med de privata aktörerna och kommer hädanefter att kallas för domstolens åsikt (vinst). Variabeln har värden mellan -1 och 1, där -1 indikerar att EUD inte höll med kändanden alls medan 1 indikerar att EUD höll med kändanden helt och hållet. Variabeln kan emellertid också ha värden med decimaler mellan -1 och 1. Anledningen till detta är att förhandsavgöranden väldigt ofta inte handlar om en enda fråga utan flera olika frågor relaterade till varandra och fallet. Därmed kan EUD delvis hålla med eller inte hålla med kändanden, vilket ger oss decimalvärden mellan -1 och 1.

4.2.4 Kontrollvariabler för analys

När det kommer till kontrollvariabler finns det ett antal som är av intresse för denna analys. Denna analys kommer att använda tre kontrollvariabler och de variabler som har valts ut åsyftar att ge en mer utvecklad och förklarande bakgrund till frågan kring privata och offentliga aktörer.

Den första av de tre kontrollvariablerna är vilken medlemsstat begäran av förhandsavgörande kommer ifrån. Anledningen till att denna kontrollvariabel är med är för att säkerställa att en

bivariat korrelation mellan exempelvis företag och utfallet av variabeln “domstolens åsikt (vinst)” beror på just företags-variabeln. Hade till exempel en stor majoritet av företagen varit från Tyskland, vill vi säkerställa att utfallet av variabeln “domstolens åsikt (vinst)” beror på att de är just företag och inte på att de är tyska. Variabeln är också intressant då det kan ge indikationer om offentliga aktörer från vissa medlemsstater tenderar att vinna eller förlora mer mot privata aktörer, vilket i sig kan utpeka mer eller mindre inflytande medlemsstater i det europeiska rättsliga systemet. Variabeln kan anta ett värde mellan 1-27 där varje medlemsstat har var sitt värde. Anledningen till att det endast är 27 medlemsstater är att databasen som ovan beskrivet sträcker sig mellan 1997 och 2008, det vill säga innan Kroatiens inträde och Storbritanniens utträde. Medlemsstaterna är kodade på följande sätt:

1 = Belgien, 2 = Danmark, 3 = Tyskland, 4 = Grekland, 5 = Spanien, 6 = Frankrike, 7 = Irland, 8 = Italien, 9 = Luxemburg, 10 = Nederländerna, 11 = Österrike, 12 = Portugal, 13 = Finland, 14 = Sverige, 15 = Storbritannien, 16 = Estland, 17 = Lettland, 18 = Litauen, 19 = Polen, 20 = Tjeckien, 21 = Slovakien, 22 = Ungern, 23 = Slovenien, 24 = Cypern, 25 = Malta, 26 = Bulgarien, 27 = Rumänien

Sex medlemsstater har blivit uteslutna på grund av att det helt saknas relevanta mål när databasen har filtrerats. Dessa sex är Slovakien, Slovenien, Cypern, Malta, Bulgarien och Rumänien.

Den andra kontrollvariabeln är vilket policyområde som begäran om förhandsavgörandet berör. Ett enskilt mål kan beröra fler än ett policyområde då, som tidigare nämnt, en begäran om förhandsavgörande kan bestå av flera olika frågor och frågorna i sig kan beröra ett flertal policyområden. Anledningen till att policyområden är med som en kontrollvariabel är för att undersöka om privata aktörer inom ett eller flera policyområden tenderar att vinna mer i EUD än inom andra policyområden, alternativt om medlemsstater (offentliga aktörer) tenderar att vinna mer inom vissa policyområden. De policyområden som inkluderas i denna analys är följande:

Free movement of goods (fri rörlighet för varor), Free movement of workers (fri rörlighet för arbetstagare), Agriculture (jordbruk), Establishment (etableringsfrihet), Services (frihet att tillhandahålla tjänster), Capital (fri rörlighet för kapital), Transport (transport), Competition

(konkurrens), Tax (skatt), Customs cooperation (tullsamarbete), Social provisions (socialt stöd), Consumer protection (konsumentskydd) och Environment (miljö).

Det finns ett policyområde som har blivit uteslutet på grund av att det helt saknas relevanta mål rörande detta policyområde när databasen har filtrerats och detta är consumer protection (konsumentskydd).

Sista kontrollvariabeln heter "*plaintcommean*" och visar till vilken grad Europeiska kommissionen håller med kändanden, alltså privata aktörer. Variabeln är utformad på samma vis som domstolens åsikt (vinst), den beroende variabeln ovan, och kommer härnäst att kallas för medhåll från Europeiska kommissionen. Den kan alltså ha ett värde mellan -1 och 1, där 1 innebär att den Europeiska kommissionen höll med den privata aktören helt och -1 innebär att de inte höll med den privata aktören alls. Precis som domstolens åsikt (vinst), kan variabeln anta decimalvärden beroende på om den Europeiska kommissionen delvis håller med eller inte håller med i de olika frågor som kan vara inkluderade i en begäran om förhandsavgörande. Anledningen till att denna kontrollvariabel är av stort intresse är då om Europeiska kommissionen tenderar att i högre grad hålla med privata aktörer i förhandsavgörande, kan detta indikera att EU:s institutioner agerar mot medlemsstaternas vilja. Detta skulle därmed stärka det neofunktionalistiska argumentet att europeisk integration sker på annat sätt än vad medlemsstaterna önskar och det kan också påvisa den viktiga roll i den rättsliga integrationen som Europeiska Kommissionen har, enligt Stone-Sweet & Brunell (2012). Skulle det däremot vara på så vis att den Europeiska kommissionen tenderar att hålla med medlemsstaterna skulle detta kunna indikera och stärka det intergovernmentalistiska argumentet att den europeiska integrationen sker med medlemsstaternas samtycke.

5 Resultat

Denna del av arbetet är uppdelat i olika på varandra logiskt följande delavsnitt för att förenkla förståelsen och tydliggöra resultatet. Inledningsvis i avsnitt 5.1 kommer resultatet av kodningen av de 1079 målen att presenteras, det vill säga hur många mål som varje typ av privat aktör är kärande i, hur många mål som kommer från de olika medlemsstaterna och vilka policyområden målen berör. Detta resultat i sig är av intresse då det kan säga oss något om fördelningen mellan de olika privata aktörerna, medlemsstaterna och policyområden samt om någon utav dessa är över- eller underrepresenterade.

Inledningsvis i andra delen av resultatet, 5.2, kommer en regressionsanalys att göras utan några kontrollvariabler, "Modell 1". De tre kodade oberoende variablerna (intresseorganisation, privatperson och företag) kommer att analyseras med domstolens åsikt (vinst) som beroende variabel. Resultatet ur denna analys kommer att ge oss en bild av till vilken grad EUD tenderar att hålla med de olika typerna av privata aktörerna.

Fortsatt i den andra delen av 5.2, Modell 2, kommer kontrollvariabeln medlemsstater att inkluderas. Som beskrivet i avsnitt 4.2.4, kan vi, genom att inkludera denna variabel, identifiera om det finns någon medlemsstat som tenderar att vara mer eller mindre inflytande i det europeiska rättsliga systemet. Detta görs genom att analysera EUD:s tendenser att hålla med eller inte hålla med de offentliga aktörerna.

I "Modell 3" kommer policyområde att läggas till i regressionsanalysen för att försöka identifiera om det finns något policyområde där privata eller offentliga aktörer tenderar att ha mer eller mindre fördel.

Vidare är det inte enbart EUD:s åsikt i målet som är av intresse att analysera utav även Europeiska kommissionens ställning. Som beskrivet tidigare i denna text är Europeiska

kommissionen tillsammans med EUD två utav EU:s absolut viktigaste och betydelsefulla institutioner och därmed kommer i sista modellen, Modell 4, variabeln medhåll från Europeiska kommissionen att analyseras. Med hjälp av att addera denna variabel till regressionsanalysen kan vi utröna huruvida Europeiska kommissionens åsikt i målet tenderar att vara till privata eller offentliga aktörers fördel.

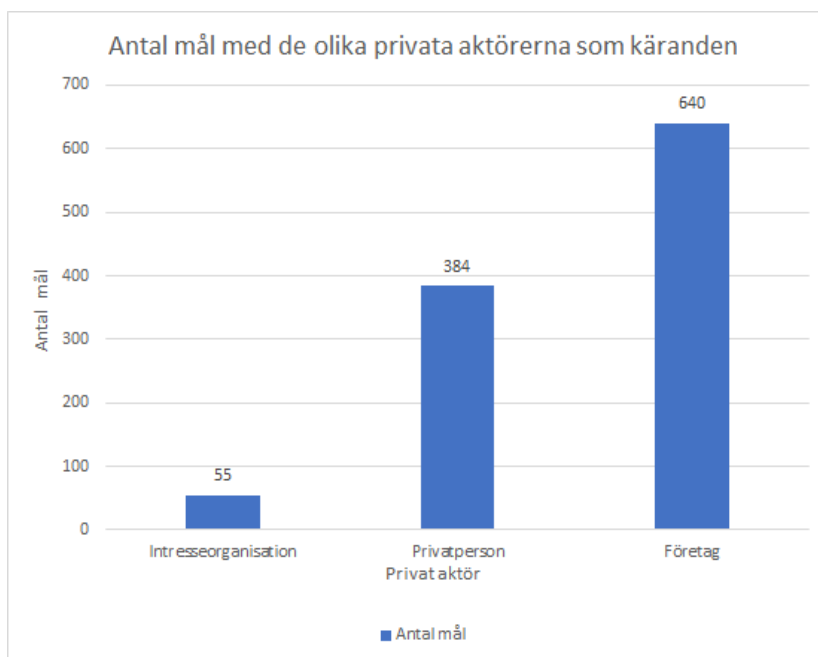
5.1 Frekvensdiagram

Innan vi går in på regressionsanalysen i detta arbete kommer det nedan att presenteras frekvenser av privata aktörer, medlemsstater och policyområden. Detta görs för att få en överblick över hur fördelningen ser ut inom dessa tre områden och därmed identifiera över- eller underrepresentation eller ojämna fördelningar, vilket kan vara av intresse i sig utan att göra en regressionsanalys.

5.1.1 Privata aktörer

Inledningsvis kommer vi att presentera antalet mål där respektive privat aktör är kärke. Detta är för att ge en bild av hur fördelningen ser ut mellan de olika privata aktörerna.

Tabell 1

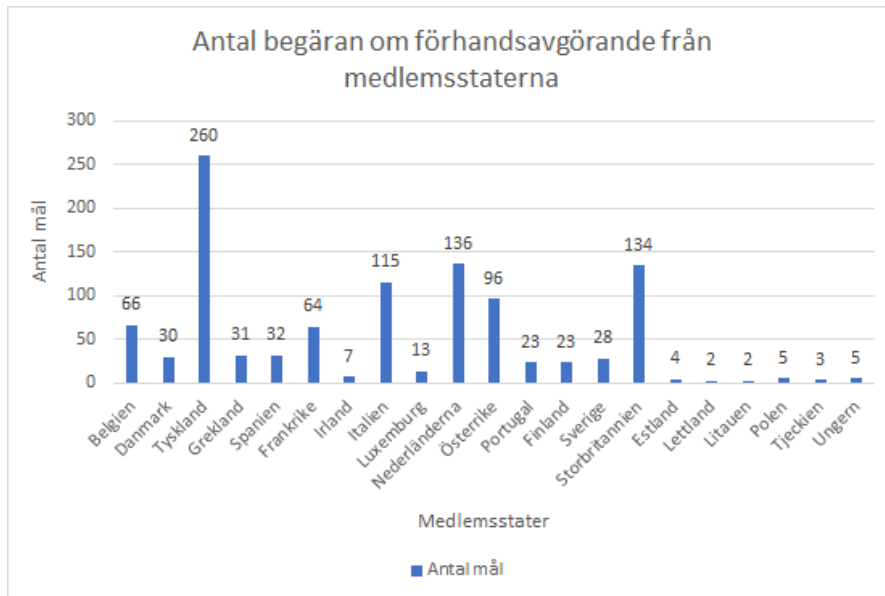

Tabell 1 visar att utav de 1079 målen är intresseorganisationer kärke i 55 (5,09%) av dessa, privatpersoner är kärke i 384 (35,58%) av målen och företag är kärke i 640 (59,31%). Det som tydligt kan utläsas är att en majoritet av de privata aktörerna utgörs av företag samtidigt som intresseorganisationer utgör en väldigt liten minoritet. Urvalet av intresseorganisationer är så pass litet att detta bör tas i akta i resterande delar av arbetet när man ska dra slutsatser.

5.1.2 Medlemsstater

Innan vi gör själva regressionsanalysen behöver vi få en bild hur många begäran om förhandsavgörande som kommer från respektive land. Resultatet ser ut som följande:

Tabell 2

I tabell 2 kan vi tydligt utläsa att en stor andel utan av begäran om förhandsavgöranden (där käranden är en privat aktör och svaranden en offentlig aktör) kommer från Tyskland (24%). Detta kan tänkas vara på grund av Tysklands stora befolkning, ca 80 miljoner år 2011, vilket är den senast tillgängliga data från Eurostat. Det är däremot inte så enkelt då EU:s två näst största medlemsstater, Storbritannien och Frankrike (båda ca 60 miljoner), har avsevärt färre mål. Nederländerna sticker också ut som det land med näst flest begäran om förhandsavgörande (där käranden är en privat aktör och svaranden en offentlig aktör), trots landets relativt lilla befolkning, ca 15 miljoner år 2011 (Eurostat, 2021). Vi kan därför inte med säkerhet anta att antalet mål beror på folkmängden. Varför Tyskland och Nederländerna är i relativt hög grad överrepresenterade är emellertid något som vi kommer att återkomma till i avsnitt 7.

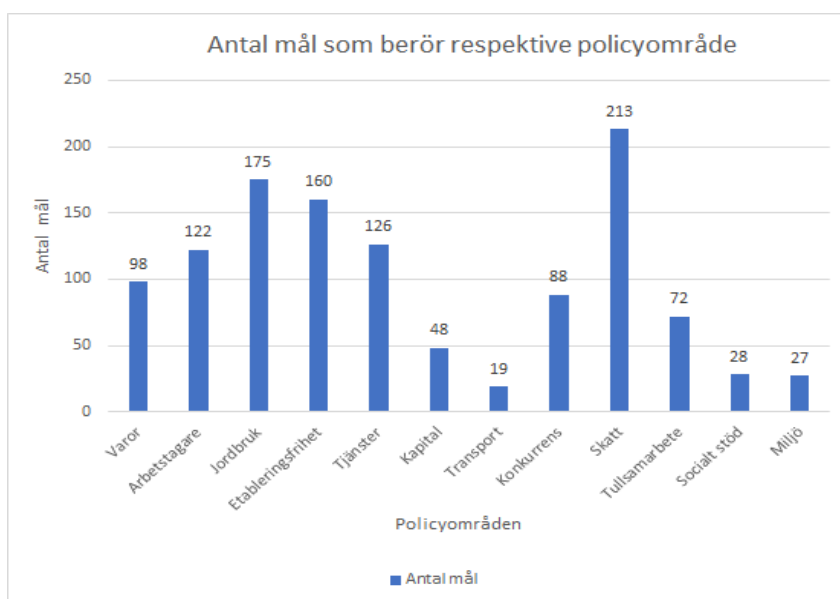

5.1.3 Policyområden

Precis som i avsnitten ovan kommer vi innan själva regressionsanalysen att presentera frekvensen. De policyområden som kommer att inkluderas i analysen är följande:

Fri rörlighet för varor (hädanefter “varor”), fri rörlighet för arbetstagare (hädanefter “arbetstagare”), jordbruk, etableringsfrihet, frihet att tillhandahålla tjänster (hädanefter “tjänster”), fri rörlighet för kapital (hädanefter “kapital”), transport, konkurrens, skatt, tullsamarbete, socialt stöd och miljö.

Tabell 3

Det totala antalet mål som berör någon utav policyområdena (1176) överstiger antal mål som finns med i den filtrerade databasen (1079). Detta beror på att, som tidigare nämnt, ett mål kan beröra fler än ett policyområde. Tabellen visar att skatt är det vanligast berörda policyområdet när det kommer till förhandsavgöranden, följt av jordbruk och etableringsfrihet. När vi nu har fått en överblick över fördelningen mellan de olika policyområdena kommer vi som i analysen i 5.2.2 att filtrera bort de policyområdena med mindre än 30 berörda mål för att göra regressionsanalysen.

5.2 Regressionsanalys med domstolens åsikt (vinst) som beroende variabel

Tabell 4

	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4
Intresseorganisation	0,040 (0,103)	0,066 (0,105)	0,079 (0,106)	-0,022 (0,079)
Företag	-0,027 (0,046)	-0,014 (0,047)	-0,001 (0,055)	-0,041 (0,041)
Belgien		0,053 (0,110)	0,083 (0,110)	0,067 (0,083)
Danmark		0,011 (0,146)	0,022 (0,146)	0,024 (0,109)
Tyskland		0,124 (0,080)	0,106 (0,080)	0,073 (0,060)
Grekland		0,116 (0,144)	0,161 (0,144)	0,157 (0,108)
Spanien		-0,105 (0,143)	-0,053 (0,144)	0,004 (0,108)
Frankrike		0,102 (0,112)	0,120 (0,112)	0,092 (0,084)
Italien		-0,118 (0,094)	-0,068 (0,095)	0,012 (0,071)
Nederländerna		0,035 (0,090)	0,040 (0,090)	0,003 (0,068)
Österrike		0,034 (0,098)	0,058 (0,098)	0,129* (0,074)
Storbritannien		0,080 (0,091)	0,083 (0,091)	0,061 (0,068)
Varor			-0,140 (0,103)	-0,091 (0,078)
Jordbruk			-0,020 (0,069)	0,079 (0,052)
Arbetstagare			0,026 (0,077)	-0,005 (0,058)
Etableringsfrihet			-0,011 (0,081)	-0,020 (0,060)
Tjänster			-0,015 (0,088)	0,013 (0,066)
Kapital			-0,005 (0,108)	-0,093 (0,081)
Konkurrens			-0,344*** (0,093)	-0,061 (0,071)
Skatt			-0,021 (0,061)	-0,026 (0,046)
Tullsamarbete			0,483*** (0,129)	0,179* (0,097)
Kommissionen				0,672*** (0,023)

I denna inledande del av regressionsanalysen, Modell 1, har en regressionsanalys gjorts med enbart de olika privata aktörerna utan några kontrollvariabler. Detta görs för att ta reda på hur EUD tenderar att döma när det kommer till de olika privata aktörerna. Tenderar EUD att döma till fördel eller nackdel beroende på vilken privat aktör som är kärke i målet? Referenskategori för analysen är variabeln "privatperson" och den är därmed inte inkluderad i analysen. Resultaten som framkommer av Modell 1 är inte statistiskt signifikanta. Vi kan därmed inte dra några slutsatser kring om EUD tenderar att döma på ett visst sätt beroende på vilken typ av privat aktör som är kärke i målet.

Innan vi i Modell 2 lägger till medlemsstater är det väl märkbart att det finns relativt många medlemsstater med få begäran om förhandsavgöranden (där käreanden är en privat aktör och svaranden en offentlig aktör). Dessa lämpar sig inte för en kvantitativ analys och behöver därmed sorteras ut, de agerar emellertid som referenskategori för denna analys. Gränsen för tillräckligt många begäran om förhandsavgörande har dragits vid 30. Detta betyder att vi nu har 10 medlemsstater kvar för regressionsanalys. Dessa 10 kvarstående medlemsstater har kodats om till dummy-variabler, en för respektive land.

Precis som i Modell 1 med de tre olika privata aktörerna så uppnår inte något utav medlemsstaterna i Modell 2 någon nivå av statistisk signifikans och det blir därmed svårt att dra några slutsatser av resultatet.

Som beskrivet i inledningen av detta avsnitt ämnar Modell 3 att ta reda på om EUD tenderar att döma till privata- eller offentliga aktörers fördel mer eller mindre beroende på vilket eller vilka policyområden frågan berör. I denna modell där de olika policyområdena har lagts till i regressionsanalysen framgick det att 7 av 9 värden inte var statistiskt signifikanta. Till skillnad från föregående analyser framkom det emellertid två värden med högsta nivån av statistisk signifikans ($<0,001^{***}$).

Den första är tullsamarbete, där värdet på domstolens åsikt (vinst) uppgick till 0,483. Detta innebär att i mål sprungna ur begäran om förhandsavgörande som berör policyområdet tullsamarbete (där käranden är en privat aktör och svaranden är en offentlig aktör) tenderar EUD i relativt hög grad att döma till den privata aktörens fördel. Det andra policyområdet som uppnådde statistisk signifikans var konkurrens. Värdet på konkurrens blev -0,344 och till skillnad från tullsamarbete tenderar EUD därmed att döma till den offentliga aktörens fördel när det kommer till förhandsavgöranden gällande konkurrens.

I vår avslutande modell, Modell 4, har medhåll från Europeiska kommissionen valts ut som sista variabel att inkluderas i regressionsanalysen, och sätts i relation till alla de variabler som har ingått i modellerna ovan. I Modell 4 uppnådde värdet för medhåll från Europeiska kommissionen statistisk signifikans ($<0,001^{***}$). Det vi därmed kan säga är att EUD tenderar att döma i linje med den Europeiska Kommissionens åsikt i frågan. När Europeiska Kommissionen håller med den privata aktören ökar vinsten med 0,676. Skulle Kommissionen inte hålla med minskar den i stället med samma värde.

Det som också framgår av Modell 4 är att den statistiska signifikansen för tullsamarbete och konkurrens har minskat. Värdet för konkurrens uppnår nu, till skillnad från Modell 3, inte någon nivå av statistisk signifikans. Den statistiska signifikansen för tullsamarbete är nu endast på 0,1 nivå och värdet har gått från 0,483 i Modell 3 till 0,179 i Modell 4. Minskningen, som är relativt stor, innebär att EUD tenderar att hålla med de privata aktörerna i tullsamarbete i mindre grad.

I Modell 4 uppnår även värdet för Österrike den lägsta nivån av statistisk signifikans (0,1). Värdet på 0,129 innebär att EUD tenderar, i relativt låg grad, att döma till fördel för privata aktörer i mål där motparten är någon form av offentliga aktörer från Österrike.

6 Slutsatser

Sammanfattningsvis kan vi inte avfärda nollhypotesen, alltså att det inte finns någon samband mellan hur EUD tenderar att döma beroende på vilken typ av privat aktör som är kärande. Därmed finns det ingen anledning att tro att en typ av privat aktör är mer framgångsrik än en annan. Detta ger inte stöd åt Stone-Sweets (2004) idé om att EUD pushar transnationellt utbyte då företag inte tenderar att vinna mer än andra privata aktörer. Som vi kan läsa i Tabell 1 utgör emellertid företagen en stor majoritet av de privata aktörer som tar sig till EUD genom begäran om förhandsavgörande. I och med detta kan frågan ställas om företagens intressen får mer plats i den rättsliga integrationen än exempelvis privatpersoner och NGOs. Om så är fallet beror detta inte på att EUD tenderar att döma i högre grad till företagens fördel, utan på att företagen förekommer mer frekvent i EUD genom begäran om förhandsavgörande. Därmed kan företagen driva på sina intressen mer frekvent än andra privata aktörer, även om det inte alltid döms till deras fördel i domstolen. Vi återkommer till denna fråga under avsnitt 7 i detta arbete.

Det som också framkommer är att medlemsstaterna tenderar att vinna och förlora i samma grad mot privata aktörer. Vi kan inte heller utläsa att det skiljer sig mellan de olika medlemsstaterna, utan EUD tenderar att döma till både för- och nackdel i ungefär samma grad oavsett vilken medlemsstat begäran om förhandsavgörande kommer ifrån. Däremot kan vi utläsa från Tabell 2 att vissa länder, exempelvis Nederländerna, är överrepresenterade sett till deras folkmängd. Vad kan detta bero på? Även detta kommer vi få anledning att återkomma till i uppsatsens sista avsnitt.

Det som emellertid sticker ut i analysen är värdet för Europeiska kommissionens åsikt i frågan i Modell 4, som både är statistisk signifikant och har ett högt värde. Värdet innebär att när Europeiska kommissionens åsikt är till den privata aktörens fördel tenderar den privata aktören vinna i relativt mycket högre grad än om Kommissionen inte håller med den privata aktören eller inte har en åsikt i målet. Detta är i linje med det Stone-Sweet och Brunell (2012) menar, alltså att det inte enbart är EUD som har en stor och viktig roll i den rättsliga integrationen utan även den Europeiska Kommissionen. Att både EUD och Kommissionen är viktiga parter i den

rättsliga integrationen kan ge stöd åt den övergripande neofunktionalistiska teorin om att EU:s institutioner tillsammans med privata aktörer driver den europeiska integrationen åt ett annat håll än vad medlemsstaterna önskar.

7 Förslag på vidare forskning

I och med att relationen mellan EUD och privata aktörer (speciellt företag) är ett relativt outforskat område är det intressant att fortsätta forskningen inom detta, delvis med hjälp av resultaten i detta arbete.

Som resultaten i detta arbete visar tenderar EUD inte att döma till företags fördel i högre grad än andra privata aktörer, men företagen förekommer däremot avsevärt mer frekvent som part i mål än andra privata aktörer. Innebär detta att företagens intressen får större utrymme inom den rättsliga integrationen än exempelvis privatpersoners intressen? Oavsett om EUD dömer till fördel eller nackdel för ett företag i ett mål, kan enbart företagets deltagande i målet eventuellt vara till dess fördel då möjligheten att yttra sig i EUD och driva på för sina intressen ges, något som privatpersoner inte har samma möjlighet till. Finns det tecken på att företag gynnas av att mer frekvent förekomma som part i EUD än andra aktörer, oavsett EUD:s dom i målet?

Andra delen som är intressant att forska vidare kring till följd av resultatet i denna uppsats är Europeiska Kommissionens roll i den rättsliga integrationen och hur förhållandet eventuellt skiljer sig mellan olika parter. Hur förhåller sig Kommissionen till företag gentemot andra privata aktörer men även andra medlemsstater? Finns det ytterligare tecken på att Kommissionen pushar för transnationellt utbyte tillsammans med företagen mot medlemsstaternas vilja? Eller är Kommissionens tillvägagångssätt och förhållande i den rättsliga integrationen gentemot privata parter ett resultat av medlemsstaternas vilja? Det finns många frågor att forska vidare på kring detta men i grund och botten kräver det att fler analyser och arbeten görs kring begäran om förhandsavgörande och dess relation till olika aktörer, medlemsstater och policyområden.

Det sista som är av intresse är att göra jämförelser mellan olika år eller tidsperioder. Detta arbete hade inte för avsikt att jämföra relationen mellan EUD och privata aktörer under olika år eller tidsperioder, men det betyder inte att det inte är av intresse att undersöka. Som bekant grundar

sig detta arbetes databas på mål från år 1997 till 2008 och under dessa år genomgick EU stora förändringar. Den kanske främsta förändringen var utvidgningen av EU 2004, där unionen fick 10 nya medlemsstater, vilket också medförde ett tillskott av cirka 100 miljoner nya EU-medborgare (European Union, 2016). I och med att denna utvidgning skedde i mitten av tidsspannet för detta arbetes databas, kan databasen också tänkas användas för att göra jämförelser rörande EUD och privata aktörer före och efter utvidgningen 2004. En sådan undersökning kan bidra till ökad förståelse av bl.a. tillskottet av många nya medlemsstater och deras relation till EUD. Till detta kan och bör det göras en analys kring förhandsavgöranden decenniet efter 2008, alltså från ca 2010 till 2020. Detta kan ge en mer dagsaktuell bild av frågan och kan jämföras med resultatet av denna uppsats och tidigare arbeten.

Referenslista

- Bache, I., Bulmer, S., George, S., & Parker, O. (2015). *Politics in the European Union* (4:e uppl., Vol. 2015). Oxford University Press.
- Burley, A.-M., & Mattli, W. (1993). Europe Before the Court: A Political Theory of Legal Integration. *International Organization*, 47(1), 41–76.
<https://doi.org/10.1017/S0020818300004707>
- Carrubba, C. J., Gabel, M., & Hankla, C. (2008). Judicial Behavior under Political Constraints: Evidence from the European Court of Justice. *The American Political Science Review*, 102(4), 435–452.
- Carrubba, C. J., & Murrah, L. (2005). Legal Integration and Use of the Preliminary Ruling Process in the European Union. *International Organization*, 59(2), 399–418.
<https://doi.org/10.1017/S0020818305050137>
- Court of Justice of the European Union. (2020). *The year in review: Annual report 2019* (s. 91). European Court of Justice.
- CURIA. (2021). *CURIA - Om domstolen—Europeiska unionens domstol*.
https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/sv/
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. E., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*.
- EUR-Lex. (2020, november 25). *Om EUR-Lex—EUR-Lex*. <https://eur-lex.europa.eu/content/welcome/about.html?locale=sv>
- European Union, E. (2016, juni 16). *The history of the European Union—2004* [Text]. European Union. https://europa.eu/european-union/about-eu/history/2000-2009/2004_en
- Europeiska unionens officiella tidning. (2019). *Rekommendationer till nationella domstolar*

om begäran om förhandsavgörande. 9.

Eurostat. (2021).

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_gind/default/table?lang=en

Garrett, G. (1995). The politics of legal integration in the European Union. *International Organization*, 49(1), 171–181. <https://doi.org/10.1017/S0020818300001612>

Garrett, G., Kelemen, R. D., & Schulz, H. (1998). The European Court of Justice, National Governments, and Legal Integration in the European Union. *International Organization*, 52(1), 149–176.

Haas, E. B. (2004). *The uniting of Europe: Political, social, and economic forces, 1950-1957, 2nd edition*. University of Notre Dame Press.

Hoffmann, S. (1964). THE EUROPEAN PROCESS AT ATLANTIC CROSSPURPOSES CONFERENCE ON INTERNATIONAL ORGANIZATION: BELLAGIO, JUNE 12-16, 1964. *Journal of Common Market Studies*, 3(2), 85–101.

Hoffmann, S. (1966). Obstinate or Obsolete? The Fate of the Nation-State and the Case of Western Europe. *Daedalus*, 95(3), 862–915.

Hooghe, L., & Marks, G. (2009). A Postfunctionalist Theory of European Integration: From Permissive Consensus to Constraining. *British Journal of Political Science*, 39(1), 1–23.

Hooghe, L., & Marks, G. (2019). Grand theories of European integration in the twenty-first century. *Journal of European Public Policy*, 26(8), 1113–1133. <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1569711>

Moravcsik, A. (1998). *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*. Routledge.

<http://ebookcentral.proquest.com/lib/gu/detail.action?docID=1474568>

- Naurin, D., Cramér, P., Larsson, O., Lyons, S., Moberg, A., & Östlund, A. (2015). *The CJEU Preliminary Reference Procedures Database (1997-2008)*. Centre for European Research (CERGU) University of Gothenburg.
- Schimmelfennig, F., & Winzen, T. (2019). Grand theories, differentiated integration. *Journal of European Public Policy*, 26(8), 1172–1192.
<https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1576761>
- Stone-Sweet, A. (2004). The Judicial Construction of Europe. I *The Judicial Construction of Europe*. Oxford University Press. <https://oxford-universitypressscholarship-com.ezproxy.ub.gu.se/view/10.1093/019927553X.001.0001/acprof-9780199275533>
- Stone-Sweet, A., & Brunell, T. (2012). The European Court of Justice, State Noncompliance, and the Politics of Override. *American Political Science Review*, 106(1), 204–213.
<https://doi.org/10.1017/S0003055412000019>
- Stone-Sweet, A., & Brunell, T. L. (1998). The European Court and the national courts: A statistical analysis of preliminary references, 1961–95. *Journal of European Public Policy*, 5(1), 66–97. <https://doi.org/10.1080/13501768880000041>

Bilagor

Bilaga 1

	A	B	C	D	E
1	case_celex	url	company	individual	ngo
2	62008CJ0073	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0073	0	1	0
3	62008CJ0262	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62008CJ0262	1	0	0